

Sydbane-racer'n

Nr. 104 August 2014 ISSN: 0805-7753

Organ for Norsk Jernbaneklubb Lokalavdeling Østfoldbanen

Jernbanedirektøren i skogkanten (foto: Leif-H Ruud)

Høstens første viktige dato er 17. september. Mer informasjon om dette inne i bladet!

Adresse:

**NJK lokalavdeling
Østfoldbanen
Postboks 2
1581 Rygge.
Bankgiro: 1080 18 62565
E-post: ostfold@nj.no**

**Redaksjon:
Leif-Harald Ruud**

**Nettsted:
<http://nj.no/ostfold>**

Stoff til bladet sendes til redaktørens e-postadresse leif-hr@online.no eller til lokalavdelingens postadresse, merket med bladets navn.

«Sydbaneracer'n» utgis som aktuelt nyhetsblad for Norsk Jernbaneklubb lokalavdelingen Østfoldbanen.

Bladet kommer før årsmøtet og andre medlemsarrangementer i lokalavdelingen, og trykkes i et opplag på 205 eks.

Stoff til neste utgave av «Sydbaneracer'n» må være redaksjonen i hende senest tre uker etter utsendelse av dette nummer.

Husk å melde adresseendring til lokalavdelingen dersom du flytter og fortsatt vil motta Sydbaneracer'n.

Hallo folkens!

Når dette skrives (29. juli) har vi allerede blinket ute helgen for neste modelljernbanemesse på Kråkstad, nemlig 11. og 12. april 2015. Selv om vi innerst inne vet at mange av medlemmene våre brenner etter å yte frivillig innsats under arrangementet, føler vi likevel at vi bør minne om hva som venter oss til våren!

Ellers har forsommeren vært preget av de omfattende anleggsarbeidene på Kråkstad stasjon, noe som har gjort at parkeringsmulighetene har blitt en smule vanskeligere. Sankthansfeiringen ble som kjent omdirigert til Waldemarhøy i Ski, og den første lørdagen i juli inviterte Geir-Widar grillentusiastene til sitt utendørs modelljernbaneanlegg i skogkanten øst for Skibyen. Men la ikke dette skremme nye gjester fra å legge veien ut til Den røde Baron!

Hilsen Leif-Harald

Så står Halden på programmet igjen! Onsdag 17. september klokka 18.30 inviterer vi til medlemsmøte på Fredriksten Festning, hvor Svein Horrisland fra NSB kommer for å dele med oss sine erindringer fra en mannsalder i statsbedriften.

De som ønsker å reise med tog til grensebyen, bør nok belage seg på tog 143, som forlater Oslo kl. 16.28. Dette stopper imidlertid ikke i Ski, slik at reisende derfra må belage seg på avgangen en halvtime tidligere; alternativt kontakte styret i lokalavdelingen dersom de trenger skyss. Uansett – vel møtt til en trivelig høstkveld lengst sørøst i fedrelandet!

Falsum Fabriker – en obskur episode i Norges industrihistorie

Tobakk, sigarer og sigaretter har etterhånden blitt et ikke-tema her i landet, ja, forsåvidt i hele den siviliserte verden, selv om snadder og sigarer i mange kretser fortsatt oppfattes som charmerende.

Det har dog ikke alltid vært slik. Selv i lille Norge fantes der oppsiktsvekkende mange tobakksfabrikker sett i lys av vår beskjedne populasjon. Og en av de mindre kjente var altså Falsum Fabriker.

Grunnlagt i 1917 av Christian Magnus Falsum, en driftig gårdbruker og levemann fra Søgne, var fabrikken i Brekeland i Vest-Agder til å begynne med noe lokalbefolkningen så på med en viss skepsis. Ikke desto mindre visste Falsum hvorledes han skulle vinne deres tillit, og ble således en pioner når det gjaldt å utstede såkalte «folkeaksjer». Brekeland lå ikke langt fra Lista, hvor den tette kontakten med Amerika hadde gjort heiebøndene nysgjerrige på chansen til en rask fortjeneste.

Vi skal dog ikke dvele ved en historie som gradvis utviklet seg til å bli nokså trist, men heller ta for oss en hendelse som viser hvorledes tilfeldighetene kan arte seg når de får spille fritt. Falsum drev i tillegg til fabrikken også farsgården, hvor han hadde en viss suksess innen hesteoppdrett. I tillegg til et titalls hopper eide han også kaldblodshingsten «Blåmann», som var efterspurt blant hoppeeiere over det ganske Agder og helt opp til Nord-Jæren.

Lokomotivet «Skeidi» kom til Sira-Brekelandbanen i 1918, samme år som banen sto ferdig. Den hadde da blitt bygget på rekordtid, hvilket banen også bar sterkt preg av.

Da en fotograf fra Fedrelandsvennen ved en tilfeldighet tok et meget vellykket bilde av hingsten i 1917, fikk Falsum et innfall. Med cigarmerket «Sorte Mand» i bakhodet, ønsket han å lansere sigaretten «Blå Mand», med den staselige hingsten på forsiden.

Tragedien innhentet imidlertid Falsum før han fikk satt sin idé ut i livet. Han hadde latt bygge en sidebane fra Sira på Jærbanen i årene 1916-18, og i 1920 omkom industrigründeren da en kjeleeksplosjon gjorde ende på både ham og lokomotivet «Skeidi». Dette var blitt innkjøpt til banen fra Sveits to år før ulykken.

Med Falsums bortgang gikk det også nedover med fabrikkdriften, som opphørte helt i 1922. Selve historien slutter imidlertid ikke her, for 10 år senere anskaffet Tiedemann Tobakksfabrikk eiendommen. Fabrikkbygningen ble gjennom et møysommelig arbeid gjort om til pensjonat for den nye eierens arbeidere og funksjonærer, og slik hadde det seg at en iøynefallende Blue Master-reklame kom til å pryde den ene gavlveggen helt til bygningen brant ned i 1941.

Et interessant bilde som viser Christian Magnus Falsums tredje geskjeft, nemlig bilimport.

*Sankthansfeiringen ble som kjent lagt til Waldemarhøy i Ski dette året, men forhåpentligvis kan vi gjenoppta tradisjonen på Kråkstad til neste år!
(Foto: Leif-H Ruud)*

B

**Returadresse:
NJK lokalavdelingen
Østfoldbanen
Postboks 2,
1581 Rygge.**

Ved spor 4 på Kråkstad stasjon treffes vi stadig hver mandag fra kl 18.30 samt den første lørdagen hver måned fra kl 14.30. På nettsiden bringer vi informasjon i tilfelle forandringer!

Har du tenkt på å selge brukt modelljernbaneutstyr?

**Hva med en annonse i Sydbaneracer'n?
Ta kontakt med redaksjonen eller styret i lokalavdelingen. Prisen blir vi nok enige om.**